

УДК 070.489—053.2(477)

Олена Сушкова

**ДИТЯЧА ПРЕСА В СИСТЕМІ ДРУКОВАНИХ ЗМІ УКРАЇНИ
(ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖУРНАЛІВ
«ПІЗНАЙКО ВІД 2 ДО 6», «ПІЗНАЙКО ВІД 6»
ТА ГАЗЕТИ «КАЗКОВИЙ ВЕЧІР»)**

У статті подано порівняльну характеристику дитячих журналів «Пізнайко від 2 до 6», «Пізнайко від 6» та газети «Казковий вечір» за такими критеріями: загальне оформлення, назва, слоган, вказівка на вік, періодичність виходу, форма подання матеріалів, ціна.

Ключові слова: газета «Казковий вечір», дитяча преса, журнал «Пізнайко».

В статтє дана сравнительная характеристика детских журналов «Пізнайко від 2 до 6», «Пізнайко від 6» и газеты «Казковий вечір» по таким критериям: общее оформление, название, слоган, указание возраста, периодичность выхода, форма подачи материалов, цена.

Ключевые слова: детская пресса, журнал «Пізнайко», газета «Казковий вечір».

This article is provided the comparisomy characteristic journals for children: «Posnayko from 2 to 6», «Posnayko from 6» and newspaper «Kazkoviy vechir».

Key words: children's press, journal «Posnayko», newspaper «Kazkoviy vechir».

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується накопиченням різноманітної інформації, що передусім знаходить своє відображення в пресі та для кожного має важливе значення. Але у кожної людини свої запити щодо повідомлень, які залежать не тільки від інтересів, але й від віку, інтелекту, освіченості, досвіду тощо. Об'єктом нашого дослідження стали дитячі видання, які є одним із основних комунікативних каналів, за допомогою якого до дитини надходить інформація різного змісту та форми.

Дитинство, як відомо, починається з колискової, веселих ігор, казок, а також дитячого журналу. Завдяки йому діти отримують перші

знання про навколишній світ, перші уроки моралі. З журналом дитина поринає у вир фантастичного, захопливого світу казкових героїв, вчиться розпізнавати добро та зло, цінувати людські чесноти. Він допомагає сформувати внутрішній світ дитини, її світогляд. Дитяча преса виконує, перш за все, функцію популяризації пізнавальних та педагогічних ідей.

На сьогодні інформаційний ринок переповнений різноманітними друкованими засобами, у тому числі й дитячими. Останні, у свою чергу, здатні задовольнити вимоги найпримхливішого читача. Тематична різнобарвність і поліграфічна якість дитячих видань, яскравість та виразність художнього оформлення приваблюють маленьких читачів та їх наставників. Ми вважаємо, що ця тема досить актуальна і вимагає ґрунтовних досліджень. Сьогодні дитячі мас-медіа малодосліджені. Небагату джерельну базу становлять праці М. Алексеевої, О. Гайворонської, Т. Давидченко, Л. Колесової, Л. Конюхової, Г. Корнеевої, О. Костецького, О. Кочегарової, Е. Огар, В. Передирій, Ю. Стадницької, М. Холмова та ін. Наукові розвідки цих науковців були присвячені історії розвитку дитячої преси, її типологічному аналізу, але поза увагою дослідників залишаються структура видання, аналіз публікацій тощо.

Поряд із виникненням та розвитком дитячої періодики з'являється чимало проблем — питання якості інформації та смислового навантаження матеріалів. Саме тому ми вирішили проаналізувати кілька видань, щоб з'ясувати, на скільки вони відповідають запитам маленьких реципієнтів, їхньому віку, інтересам тощо. Для дослідження були обрані журнали «Пізнайко від 2 до 6», «Пізнайко від 6» та газета «Казковий вечір».

Журнал «Пізнайко» виник у 1996 році. Через рік, у лютому 1997 року, з'явилася російськомовна версія «Познайка». Але на цьому видавництво не зупинилося і, усвідомлюючи те, що діти починають вивчати іноземні мови з дитинства, у 2001 році видає англomовне видання «Posnauko». Випуск серій дисків з відеоуроками (з 2006 року) й аудіоуроками (з 2007 року) як додаток до журналу зробив його ще більш популярним. У 2005 році редакція журналу вирішує розмежувати видання на «Пізнайко від 2 до 5» (нині — від 2 до 6) та «Пізнайко від 6». Сьогодні це два щомісячних дитячих видання, що виходять українською мовою.

Наступний об'єкт нашого дослідження — газета «Казковий вечір», що виходить з 2000 року, тобто на інформаційному ринку існує майже дев'ять років. Це щотижневє видання розраховане на аудиторію віком від 2 до 12 років [5]. Це єдиний серед інших дитячих мас-медіа друкований орган, який має рекомендації Українського світового союзу професіональних вчителів щодо використання його в навчальному процесі [6]. «Казковий вечір» був відзначений нагородами: через п'ять місяців після виходу газета отримала перше «Золоте перо» в номінації «Краща дитяча газета в Україні», вдруге — через два роки — в номінації «найавторитетніше дитяче видання з найбільшим накладом» [1].

Отже, для того щоб якнайповніше охарактеризувати обрані нами видання, пропонуємо проаналізувати їх за такими критеріями: загальне оформлення, назва, слоган, вказівка на вік, періодичність виходу, форма подання матеріалів, ціна.

Говорячи про перший критерій, тобто загальне оформлення, слід зазначити, що це один із основних елементів. Адже, дивлячись спочатку на обкладинку та всередину, батьки або ж діти забажають/не забажають придбати це видання. У нашому випадку друковані засоби мають яскравий, головне — дитячий, дизайн. «Казковий вечір» менше оперує стовідсотковою кольоровою заливкою сторінки, але це пояснюється тим, що це газетне видання, як натомість «Пізнайко від 2 до 6» та «Пізнайко від 6» — журнали. Розглянуті часописи використовують в оформленні зрозумілі натуралістичні дитячі малюнки, які не несуть в собі жорстокості та іншого негативу.

Звернемо увагу на назву часописів. Журнали серії «Пізнайко» мають однакову назву, відрізняючись лише вказівкою на вік дитини, на який розраховане мас-медіа. Щодо значення назви, то воно повністю відповідає наповненості журналу, його призначенню. «Пізнайко» — значить пізнавати, дізнаватися про щось нове. Окрім цього Пізнайком названо головного героя, борсучка, який розповідає та показує дітям досі невідоме та цікаве. До речі, створення в розглянутому виданні подібного образу допомагає дитині швидше та краще запам'ятати журнал, стимулює її до спілкування зі своїм героєм. У газеті «Казковий вечір» головного героя немає, але редакція використовує два образи — дівчинку Веселинку та хлопчика Поясючку, які зустрічають своїх читачів у відповідних рубриках часопису.

Щодо газети «Казковий вечір», то її назва — відповідна. Видання спрямоване на те, щоб дитина читала або ж слухала казки, які переважно читають малюку перед сном, тобто ввечері. Саме тому «казковий вечір» і послугував назвою. Особливу увагу потрібно звернути на її оформлення. Усі літери у назві намальовані у вигляді певного предмету чи тварини. Це доволі вдалий хід для привернення уваги дітей та їх батьків. Про журнали «Пізнайко» цього сказати ми не можемо.

Поряд із назвою часопису зазвичай розташовують певний девіз, тобто слоган, який може більше охарактеризувати видання. У журналі «Пізнайко від 2 до 6» таким слоганом є слова «Журнал для найменших». «Пізнайко від 6» використовує або девіз «Завжди бути першим!», або слоган з попереднього журналу. Газета «Казковий вечір» оперує словами «Дитяча газета для дбайливих батьків», а також закликом «Передплати». Перший слоган доволі суперечливий. З одного боку, все правильно, але, проаналізувавши ці слова, виходить абсурд: газета дитяча, а розрахована на батьків. Зрозуміло, що редакцією він використаний для збільшення передплатників, але водночас здається доволі різким та нав'язливим.

«Важливою особливістю дитячої публіцистики є її чітка орієнтація на вік читача, адже психіка, мовлення, розумові здібності, пізнавальні потреби та інтереси дитини стрімко розвиваються, зумовлюючи різну мотивацію щодо читання. Від віку реципієнта залежить характер адресованих йому періодичних видань, їхні стилістичні особливості, специфічні якісні, а також кількісні характеристики: тематика, обсяг художнього та публіцистичного матеріалу, вибір жанрів, лексична база, використання художньо-образних засобів тощо», — зауважує дослідниця Ю. Стадницька [4, 22]. Формулюючи читачьке призначення видання, на першій чи останній сторінці журналу потрібно подати лаконічний, але достатньо детальний психологічний портрет маленького читача, котрому адресований цей журнал, що дасть змогу батькам чи іншим особам, які виховують дітей, зробити оптимальний вибір у конкретній ситуації [2]. Аналізуючи зазначені часописи, такого елемента ми не знаходимо. Наявна лише вказівка на вік дитини й тільки в журналах «Пізнайко».

З огляду на особливості пам'яті дошкільнят (зокрема здатність швидко забувати неповторюване), на дитяче сприйняття часу (день, тиждень, місяць здаються дитині значно «довшими»), ніж дорослій

людині), а також на значення цих часових проміжків для дитячого розвитку, психологічно вмотивованою є періодичність випуску журналу для дошкільнят щонайменше раз на два тижні (чим частіше виходить видання, тим краще для його постійних читачів) [2]. Як ми вже зазначали вище, «Пізнайко від 2 до 6» та «Пізнайко від 6» — щомісячні видання, а «Казковий вечір» — щотижневє. Тож жодне з них не задовольняє потрібних вимог. Але, дивлячись на формат і наповненість видань, слід відзначити, що частіший їх випуск був би неможливим, тому така періодичність виправдана.

Щодо загальної форми подання художніх та нехудожніх (журналістських) матеріалів, то зазначені часописи, у силу своїх видових диференціацій, мають певні відмінності. Журнали «Пізнайко від 2 до 6» та «Пізнайко від 6» наповнені публікаціями різного характеру, від звичайних віршів до вкладок, вірзок, дисків тощо. Загалом всі матеріали — елементи великої гри, на ґрунті якої й побудована концепція видань. Адже відомо, що саморобки й доклейки перетворюють часопис у «живу» гру, яка розвиває у малюка творчі здібності, фантазію, акуратність і зосередженість. «У наш час дитяча періодика здатна замінити дитячі енциклопедії, задачники, розмальовки, адже журнали для дитячої аудиторії особливу увагу приділяють розвитку інтелекту дитини, її творчих здібностей», — зазначає дослідниця О. Кочегарова [3, 62]. На сторінках вказаних видань велика кількість ілюстрацій, які доповнюють сюжети казок, віршів, оповідань, відображають основну думку твору. Малюнки мають логічний зв'язок із основним змістом тексту. Газета «Казковий вечір» навпаки більш спрощена, наповнена переважно текстом, за винятком відповідних малюнків та завдань.

Останній критерій порівняльної характеристики — ціна. Адже на сьогодні фінансовий показник має неабияке значення. Об'єктивно порівняти ціну на проаналізовані нами видання неможливо, оскільки вони різні за характером. «Казковий вечір» купують за нижчою ціною, але частіше. Журнали «Пізнайко» — навпаки. До того ж, останні — це інший рівень, який дозволити собі можуть не всі батьки.

Отже, проаналізувавши журнали «Пізнайко від 2 до 6», «Пізнайко від 6» та газету «Казковий вечір», ми з'ясували, що кожне з них має як плюси, так і мінуси. Але все це зумовлено характерними ознаками розглянутих друкованих засобів та політикою редакції.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Завирюха О.* В гостях у сказки // Document HTML. — <http://news2000.org.ua/print>
2. *Кім Н.* Український журнал для дошкільника: психологічні підстави та основні принципи розробки концепції видання // Document HTML. — <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1064>
3. *Кочегарова О.* Дитячі видання в медіапросторі України // Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология». «Социальная коммуникация». — 2008. — №1. — С. 61–64.
4. *Стадницька Ю.* Дитяча публіцистика як об'єкт дослідження // Вісник СумДУ. — 2006. — №3. — С. 20–24.
5. Document HTML. — <http://www.summit.ua/cgi-bin/mag.cgi?hn=objsel&ic=ttyp&io=19865>
6. Document HTML. — http://www.likar.info/forum_arch/